

СТАНОВИЩЕ

за докторска дисертация на тема: **"Многоезичие и формиране на положителна идентификация с Европейския съюз в училище"**

от

Стоянка Вичева Делибеева

за придобиване на научната степен **„доктор по политология“**

Професионално направление 3.3 Политически науки (Европеистика -

Политологични изследвания на ЕС - Европейска идентичност)

Научна област 3. Социални, стопански и правни науки

Рецензия на дисертационния труд „Многоезичие и формиране на положителна идентификация с Европейския съюз в училище“ на Стоянка Вичева Делибеева

Дисертационният труд анализира и представя актуалното състояние по изграждането на нова положителна идентификация с Европейския съюз в средното образование на Република България. Европейското образователно пространство структурира сътрудничеството между държавите членки на Европейския съюз (ЕС) и ключовите заинтересовани страни за постигане на тяхната обща визия – въпреки наличието на 24 официални езика. Многоезиковата компетентност е в основата на това пространство.

Структурата на дисертационния труд е логично изградена спрямо периода, от който Република България е член на ЕС. Дисертацията е с обем от 232 страници, от които 210 страници съдържат основния текст – увод, пет глави, заключение, използвана литература (208 източника, от които 185 на чужд език и 23 на български; 116 официални документи на ниво ЕС и национални такива), както и 22 страници приложения, списък с публикации на автора по темата и декларация за авторство.

Съдържанието на всяка глава е подробно изложено в отделни параграфи, като в края на всяка са формулирани конкретни изводи, включващи оценки и отгласи по разглежданата проблематика.

Обект на изследването е историческата поява на езиковото обучение в средното образование в Република България в контекста на европейските измерения за многоезичие, идентичност, гражданство, самосъзнание и споделени ценности.

Предмет на изследването е политиката за насърчаване на многоезичието и резултатите от прилагането на модел на казусно проучване (case study) в столичното училище 18 СУ „Уилям Гладстон“.

Целта на дисертационния труд е да предостави адекватен анализ на предизвикателствата, произтичащи от целите на езиковото обучение и неговата ефективност.

Авторовата хипотеза цели да допринесе за теоретичното разбиране на взаимодействието между изучаваните езици и идентификацията на младите хора, както и за ролята на европейската образователна политика в процеса на формиране на идентичност у учениците. Хипотезата има приносен характер, тъй като корелира езика с идентичността.

Изследователският подход включва теоретичен анализ и анализ на политики, комбинирани с Q-методология – съчетаваща количествени и качествени методи за анализ на субективни възприятия, мнения и нагласи.

Дисертационният труд представя Стоянка Вичева Делибеева като добросъвестен изследовател. В него са използвани знания от различни области на политическите изследвания. Интердисциплинарната област, в която се ситуира трудът, е в сферата на приложната лингвистика и политиките на идентичността. Стилът на изложение е ясен, с коректно цитирани автори.

В първа глава „Език. Езикова политика. Езиково обучение“ авторката демонстрира отлично познаване на връзката между езиковия проблем и самоопределението чрез език, езиковата политика и езиковото образование в ЕС. Представен е теоретичен обзор и анализ на литературата по темата, с висока информираност относно езиковото обучение от гледна точка на европейското право.

Втора глава „Идентичност“ прави важна корелация между език и идентичност. Разгледани са понятията идентификация и идентичност, както и теории за връзката между език и идентичност – по-конкретно идентификацията като проява на политическо поведение, показващо подкрепа за ЕС.

Трета глава „Политика за насърчаване на многоезичието“ представя нормативната основа чрез редица документи, включително Договора за функционирането на ЕС (ДФЕС) и Договора за ЕС (ДЕС). Политиката на многоезичие се изразява в запазването на езиците на всички страни членки като официални езици на ЕС, както и в загрижеността за регионалните и малцинствените езици. Образованието в Република България е представено като процес на възпитание и социализация, регламентиран в Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО).

В четвърта глава „Методология“ е представена информацията, придобита в процеса на изследването чрез изграждането на казусно проучване. Наред с количествените данни от анкетата са включени и качествени дълбочинни полуструктурирани интервюта с ученици. Прави се важното разграничение между понятията „идентичност“ и „идентификация“. Q-методът успешно се използва за изследване на субективни мнения. Моделът разглежда европейската идентичност като съчетаваща граждански и културен компонент, характерен за ЕС.

Пета глава „Емпиричното изследване – резултати и обсъждане“ представя анкетите и изследванията, които описват актуални проблеми пред езиковите политики за обучение. Изведени са съждения, основани на теоретични и концептуални рамки, метод, резултати, анализ и дискусия. Авторката представя множество документи, свързани с политиката за езиково обучение, и се позовава на емпирични източници, подкрепящи тезата ѝ чрез графики и описания с количествени и качествени характеристики.

В края на всяка глава са формулирани изводи, оценки и отражения върху проблема за езика и идентичността. Дисертационният труд засяга широк спектър от елементи, свързани със създаването на идентичност, като извежда на преден план актуални и перспективни акценти.

Забележките към труда се отнасят основно до недостатъчното разглеждане на лингвистични примери, предложени от семиологията и семиотиката.

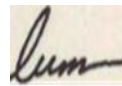
Представеният дисертационен труд е резултат от добросъвестна изследователска дейност. Научните резултати са практически приложими като лекционни и учебни материали.

В дисертацията ясно се разграничават характеристиките и резултатите от езиковите процеси, свързани с интеграцията на обществото и държавата в ЕС. От тази гледна точка те са представени като една от най-значимите цели на Съюза.

Представеният дисертационен труд има характера на завършено научно изследване. Получените резултати имат категорично приносен характер, което ми дава основание да считам, че дисертационният труд отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав и на Правилника за неговото приложение.

Като се има предвид значимостта на темата и посочените по-горе положителни характеристики на дисертационния труд „Многоезичие и формиране на положителна идентификация с Европейския съюз в училище“, предлагам на уважаемото жури да оцени високо изследователските усилия на Стоянка Вичева Делибеева. Предвид гореизложеното, с пълна убеденост изразявам положителната си оценка за дисертационния труд и очаквам успешна защита на научната степен „доктор по политология“ в професионално направление „Политически науки“ (3.3), научна област 3. „Социални, стопански и правни науки“ на Софийски университет „Св. Климент Охридски“.

27. 09. 2025 г.

(доц. д-р Калоян Смилков)